

BESTANDSPLAN FOR ELG

Aurskog-Høland elgvald 2025 til 2027

Aurskog-Høland Elgvald

FORORD

Den følgende planen er en videreføring av bestandsplan for elg i Aurskog-Høland elgvald 2022 til 2024. Medvirkende til planen er valdets 14 representanter i Aurskog-Høland elgforvaltingsråd. Arbeidsgruppa har skissert grovlinjene og definert målene.

Planen tar sikte på en langsiktig forvaltning av valdets elgstamme, tilpasset de utfordringer vi har. Spesielt med tanke på predasjon som gjør kvotefastsettelse utfordrende for hele valdet. Klimaendringer, andre brukergrupper og infrastruktur er andre forhold som må hensyntas, samtidig som vi ønsker å beholde jaktleden, spenningen og ressurs høstingen ved elgjakt.

I et så stort vald som Aurskog-Høland er det viktig å ha enkle og klare styringsverktøy som kan følges av mange. Forvaltningen må være presis og enkel, men rettferdig og gi rom for lokale tilpasninger.

Bjørkelangen 02.04.2025

Ragnar Heide (Elgheia)

Per Steinar Slang (Langstranda)

Kristian Holth (Setta)

Morten Lindvik (Harethon)

Martin Heyerdahl-Simonsen (Hølvannet)

Marcus Kullgren (Tunnsjøen)

Fredrik Gedde (Setten & Mjermen)

Jon Østreng (Dalsroa)

Ole Mathias Fjeldskogen (Setskog)

Knut E. Lundin (Linken)

Even Simonsen (Soprim & Skullerud)

Lars Henrik Sundby (Kjøten)

Knut Haneborg (Mangenskogen)

Roger Bjerkrheim (Snartjernåsen)

Sekretær Sten Ivar Tønsberg

INNHold

Forord	1
Valdets avgrensning og størrelse.....	3
Planperiode	3
status.....	4
Skutt.....	4
Annen avgang.....	6
Fallvilt	6
Predasjon	7
Bestandens tilstand.....	8
Produksjon	8
Kjønnforholdet	9
Slaktevekt	9
beite	11
Hvor mange elg har vi?	12
Oppsummering dagens situasjon og mål med videre forvaltning	14
Jaktuttak	15
Kvotepåfordelt på jaktfelt i aurskog-Høland elgvald 2025 til 2027	15
Avskytingsmodell	16
Fordeling av fellingskvoten	17
Tilleggsdyr.....	18
Organisering	19
Kommunen.....	19
Elgforvaltningsrådet	19
Jaktfeltet	19
Jaktlaget/Jaktleder	19
Ulike regler for valdet.....	20
dyr som ikke belaster kvoten.....	20
ettersøk.....	21
godkjenning av bestandsplanen	23
Godkjenning av bestandsplanen av jaktrettshaverne.....	23
Godkjenning av bestandsplanen av kommunen	23
Vedlegg 1. kart over valdet	24

VALDETS AVGRENSNING OG STØRRELSE

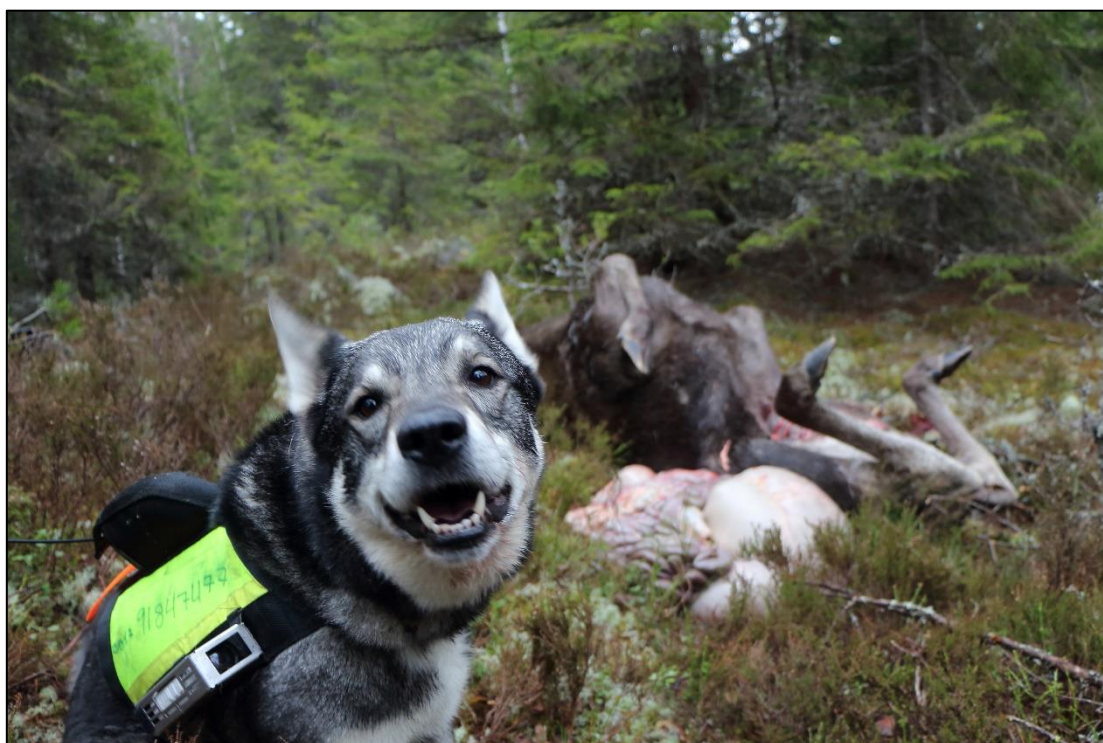
Området begrenses i hovedsak av gamle Aurskog-Høland kommune. Elgvaldet grenser mot Eidskog kommune og Sverige i øst, elgvaldene i Rømskog og Indre Østfold i sør og kommunene Lillestrøm og Nes i vest og nord. (Se vedlegg 1 for kart).

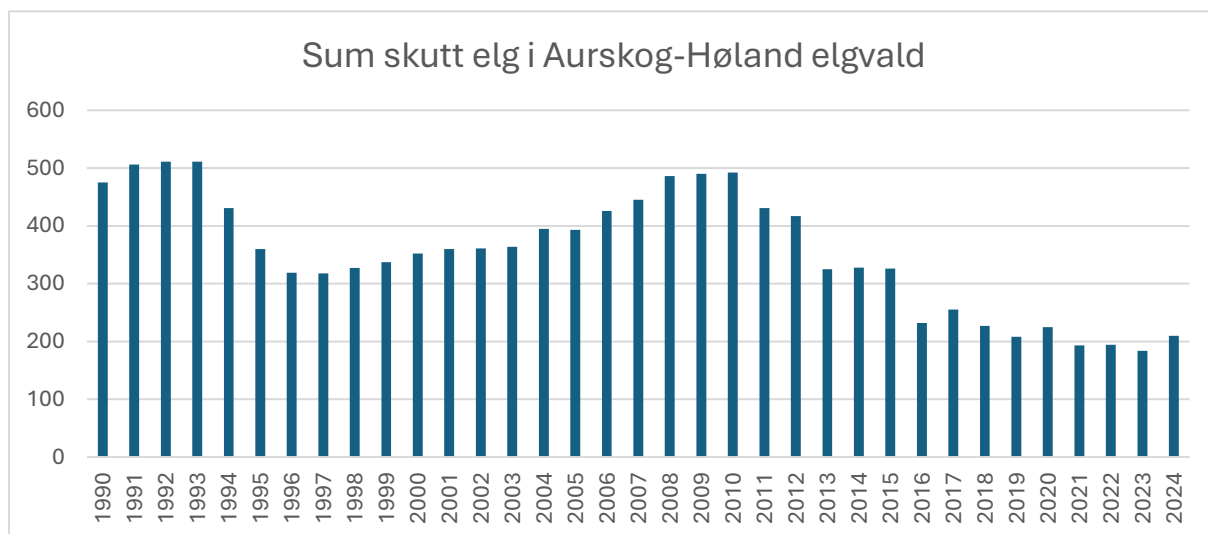
Elgvaldet er delt inn i 14 delområder kalt jaktfelt med et tellende areal på 804.219 daa. I tellende areal inngår skogsarealer inklusiv tjern under 100 daa, samt dyrka mark under 100 daa med skog på alle sider.

Jaktfelt	Areal
Harethon	59.975 daa
Kjølen	57.290 daa
Mangenskogen	66.013 daa
Setta	64.943 daa
Setskog	78.480 daa
Soprim & Skullerud	53.379 daa
Hølvannet	41.273 daa
Langstranda	31.095 daa
Snartjernåsen	44.377 daa
Dalsroa	62.703 daa
Tunnsjøen	86.869 daa
Elgheia	60.106 daa
Setten & Mjermen	46.913 daa
Linken	50.803 daa
SUM	804.219 daa

PLANPERIODE

Planen gjelder for 3 års perioden 2025 til 2027 med mindre det i planperioden skulle inntreffe hendelser som gjør en revisjon nødvendig.

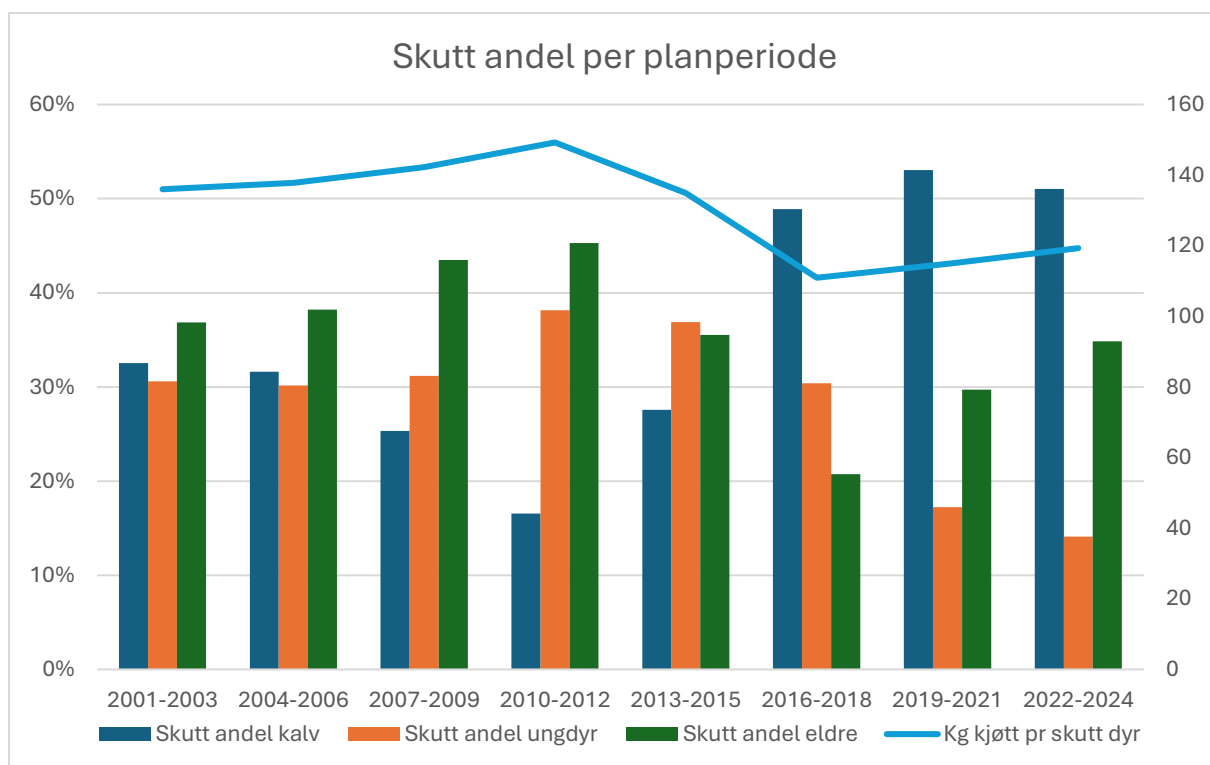

Figur 1. Skutt elg Aurskog-Høland elgvald 1990-2024

Antall skutt elg i Aurskog-Høland elgvald har stabilisert seg rundt 200 dyr årlig etter en reduksjon av kvoten fra 2012. Et høyt uttak av produksjonsdyr i 2009-2011 sammen med økt ulvepredasjon, førte til en nedgang i elgstammen. Fra 2016 ble det økt fokus på uttak av yngre dyr samt styrking av oksestammen. Samtidig økte antall ulverevir med tilhold innenfor valdets grenser. På det meste har trolig 250-350 elg blitt drept årlig av ulv i Aurskog-Høland.

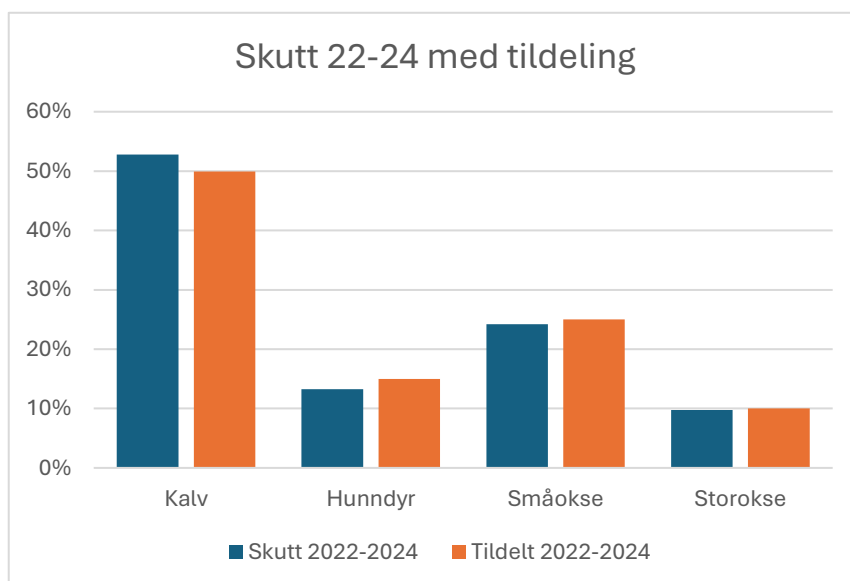
En økning av andel kalv i avskytingen, sammen med reduksjon av kvoten, førte mindre jaktpress på eldre dyr med påfølgende økt produktivitet. Samtidig fører en kalvedominert avskyting til en mer balansert kjønnsfordeling mellom ku og okse. En mer balansert kjønnsfordeling produserer færre kalver enn i en ku-dominert bestand, men vi får flere store okser.

Figur 2. Andel eldre, ungdyr og kalv skutt i de ulike planperiodene

I figur 2 ser vi tydelig endringen av avskytingsmodell i 2016 der vi gikk over til en mer kalvedominert avskyting. Samtidig har avskytingen av 1,5 års dyr blir kraftig redusert. Både som konsekvens av høy kalveavskyting (færre 1,5 års dyr i stammen) og fordi avskytingsmodellen i større grad har kuttet ut kategorien 1,5 åringer i kvota. I siste bestandsplanperiode var de helt fraværende. Samtidig øker andel eldre dyr i avskytingen, og vi er nå på nivå med 2013-2015. Forskjellen er at eldre dyr i dag primært gjelder små okser og ikke like stor andel hunndyr som i 2015 og tidligere, og at antallet skutte dyr er redusert. Vi ser samtidig en svak økning i avkastningen i form av kjøtt pr skutte dyr, men at denne i dag ligger minst 20 kg per dyr under det som var situasjonen på starten av 2000-tallet.

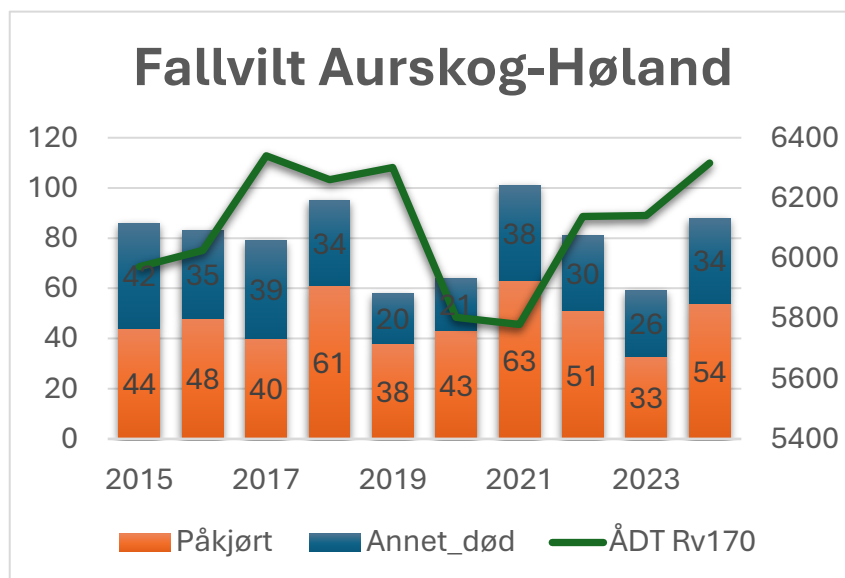

Figur 3. Avskyting og tildeling i planperioden 2022 til 2024

Bestandsplanen 2022 til 2024 la opp til en fortsatt forsiktig avskyting av store okser og hunndyr. Avskytingskategoriene 1,5 års ku (10 %) og eldre ku (10 %) ble slått sammen til hunndyr og redusert til totalt 15 %. Samtidig ble andelen småokse økt fra 20 til 25 % mens kalveandelen på minimum 50 % ble beholdt.

Resultatet etter tre år og totalt 574 elg felt må sies å være godt innenfor det som ble planlagt.

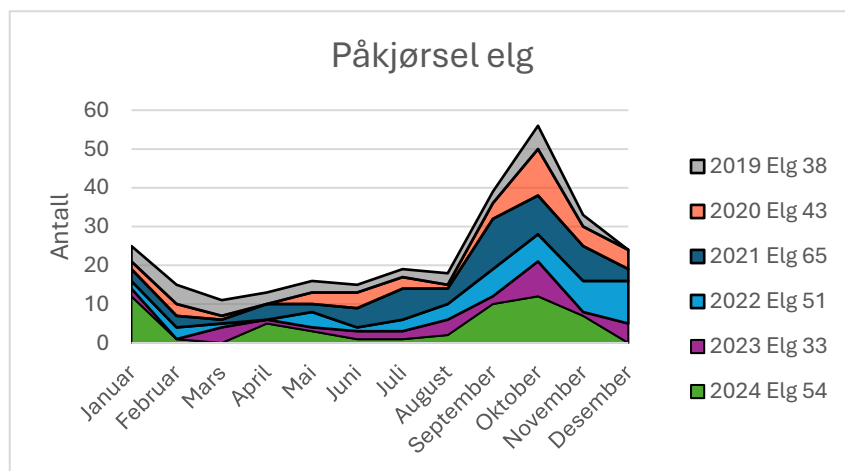
FALLVILT

Figur 4. Fallvilt hele Aurskog-Høland siste 10 år og årlig døgntrafikk på RV170 ved Mork

Figur 4 viser antall påkjørsler der elg har vært innblandet de siste 10 årene. Årsvariasjoner kan blant annet skyldes klimatiske forhold, trafikkmengde eller beitetilgang. Samtidig er det ulikheter gjennom et år. Generelt er det flest påkjørsler i september, oktober og november. I denne

perioden endrer elgen beite fra sommer- til vinterbeite, er mye i bevegelse og tiden dyra beveger seg sammenfaller med tiden for mest trafikk morgen og kveld. På en annen side er februar, mars og april de månedene med færrest påkjørsler (se figur 5).

Figur 5. Påkjørsler elg fordelt på måned de siste 5 år

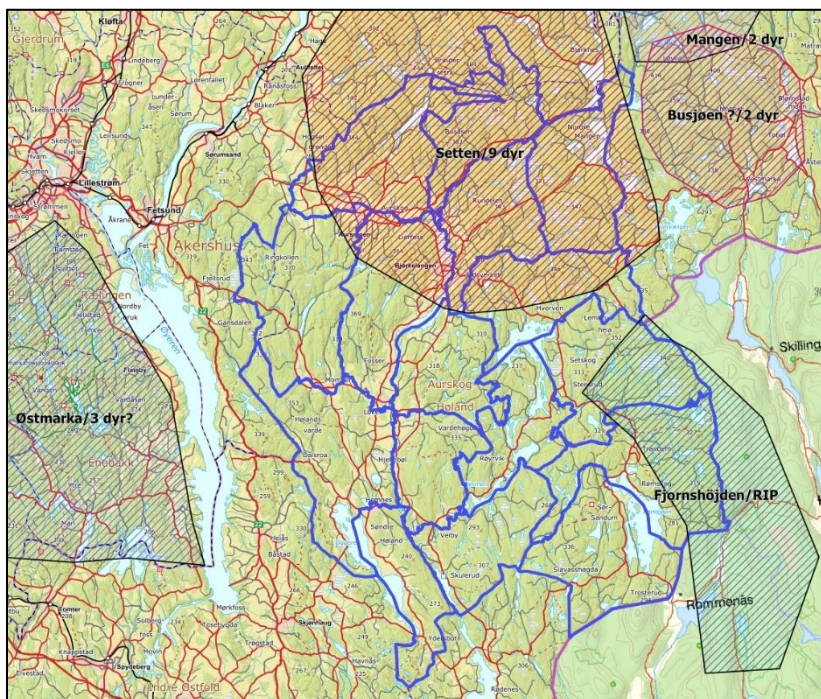
Kategorien «Annet dødt» (figur 4), omfatter elg som er avlivet eller funnet dødt etter sykdom og skade. Vi har tidligere hatt ulike mindre «utbrudd» av symptomer som har medført død eller avliving. Ved et par anledninger dukket det opp

en del elg med stort hårtap og i 2021 ble flere elger funnet døde i tilknytning til åkerland, mulig som følge av formageforstyrrelse eller «Trommesyke» Dette kan forekomme ved brå foroverganger, f.eks. fra dårlig skogsbeite til halvmoden havreåker. Mer alvorlig og smittsomme sykdommer har vi så langt vært skånet fra. F.eks. CWD (skrantesyke) som dukket opp på villrein på Hardangervidda for noen år siden. Så langt er det i Norge tatt 40.000 prøver av død elg og det er ikke funnet smittsom CWD på noen av prøvene, kun atypisk CWD som antas å være en aldersrelatert sykdom. De senere årene har det i hovedsak vært fysiske årsaker til avliving, som f.eks. beinbrudd. I tillegg registreres det årlig klart gamle elger med nedslitte tenner som er sterkt avmagret, gjerne på ettervinteren. Og vi har årlig hendelser under brunsten som gjør at spesielt større okser blir funnet døde eller avlivet som følge av skader fra brunstkamper.

Ellers er sunnheten generelt god. Av totalt 593 innrapporterte felle elger i bestandsplanperioden 2022 til 2024 er 13 dyr vraket som følge av dårlig helse eller skader.

PREDASJON

Aurskog-Høland har i foregående bestandsplanperiode hatt dokumentert besøk av alle de 4 store rovdyrene. Imidlertid er det ulv som klart påvirker elgstammen mest innenfor valdets grenser, om enn i varierende grad.

Figur 6 Antatt grenser for ulverevir registringssesongen 2024/2025

Elgen påvirkes i størst grad av et komplett ulverevir med to lederdyr og i mindre grad av ulv på vandring. Et ulverevir dreper i størrelsesorden 100-140 elg pr år og flest elger fra kalvefødsel i juni til september (ca 55 % av alle drepte elger). For elgforvaltningen er det tre faktorer som er viktig; antall revir, revirenes arealbruk og elgproduksjonen. Best tenkelig situasjon (foruten å ikke ha ulv) er å ha få revir over store arealer med høy elgproduksjon.

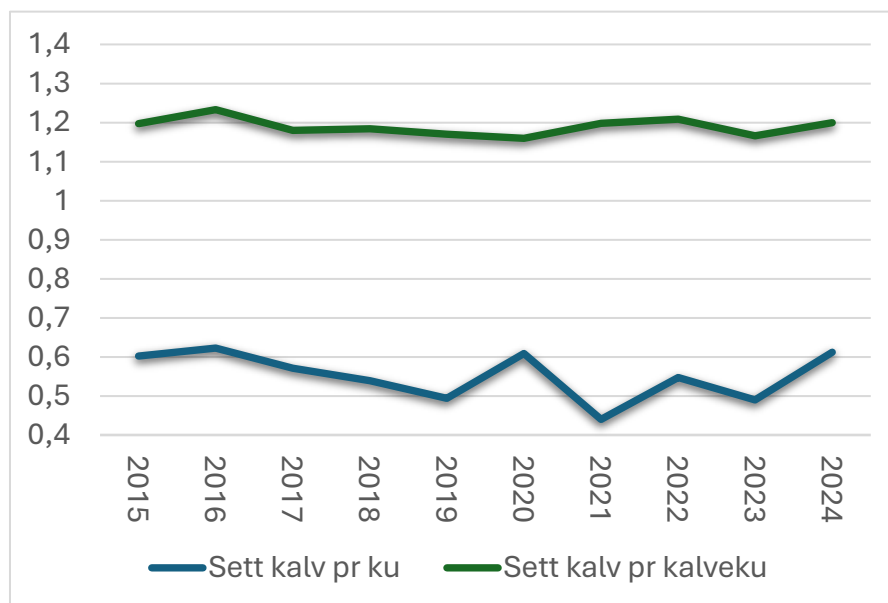
En utfordring med ulvepredasjon er uforutsigbarhet for elgstammen. Vi vet ikke i dag predasjonen neste år, om to år og videre fremover. På det meste telte vi hele 5 ulike ulverevir med mer eller mindre tilhold i Aurskog-Høland. I dag er trolig bare ett. Det har siden 2020 blitt en mer liberal holdning til lisensjakt fra forvaltningen og i Aurskog-Høland har det blitt gjennomført 4 lisensjakter de siste 5 årene, senest nå i vinter på resterende ulver i Fjornshojden. Totalt har 19 ulver blitt skutt i Aurskog-Høland siden 2021. enten gjennom lisensfelling eller av SNO.

Nåværende situasjon er ingen registrerte ulverevir syd og vest i kommunen. I nord har vi Settenreviret med foreløpig 9 registrerte individer, deriblant en lederhann registrert som Finskrussisk immigrant. Denne defineres som et verdifullt individ og er beskyttet mot lisensjakt. Vi ser at forvaltningen er forsiktig med naborevir til Settenreviret, i fare for å felle feil dyr. I dag gjelder dette stort sett naborevir i nord og øst, dvs utenfor Aurskog-Høland.

For fremtiden kan vi forvente nyetablering av revir i Aurskog-Høland. Vi erfarer at valper som går ut av etablerte revir og danner nye revir i nærhet til fødested, i så måte er vi utsatt både på immigrasjon fra øst og nyetablering av valper fra dagens Settenrevir. Samtidig vil det være å forvente at Settenreviret vil eksistere også i årene fremover. Hannen ble første gang registrert i 2019, og det vil være å anta at denne i dag er minst 7 år. Ledertispa ble født i Boksjo 2-reviret i 2020 og er følgelig 5 år. Maksimal levealder på vill ulv kan være opp mot 12-14 år og muligheten til å nå en høy alder øker etter etablering av revir.

For å unngå en utilsiktet overhøsting av elgstammen under elgjakta, har valdet valgt en avskyting med pålagt høyt kalveuttak (minimum 50 %) der den årlige avskytingen reguleres lokalt etter tilgangen på kalv. Konsekvensen er som tidligere nevnt, at voksne og mer produktive dyr spares. Med økt gjennomsnittsalder øker også produktiviteten. En kalvedominert avskytingsmodell vil i tillegg minske muligheten for at kuer som har fått kalven drept av ulv før jakta selv ender som gjenstand for jakt.

PRODUKSJON

Figur 7. Sett kalv per ku og sett kalv per kalveku siste 10 årene

Produksjonen bestemmer størrelsen på jaktuttaket. Produksjonene avhenger igjen av kondisjonen til produksjonsdyrene, kjønnssammensetning og overlevelse. Så vil alt som påvirker disse faktorene indirekte påvirker produksjonen.

Da kjønnssammensetningen stort sett er svært god, har utviklingen de siste 10 årene blitt preget av klima og overlevelse.

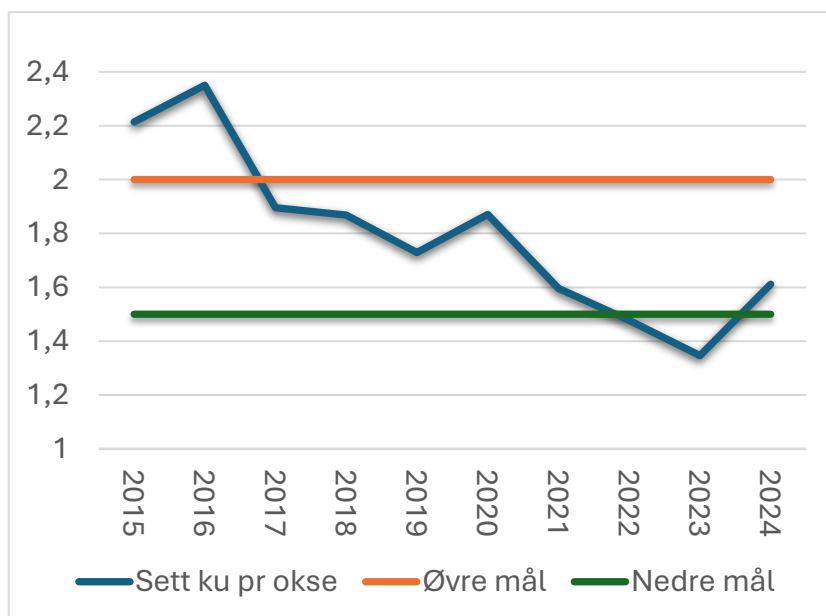
Etter tørkesommeren 2018 var produksjonsdyrene i dårlig kondisjon ved inngangen til vinteren. Resultatet ble magre kuer høsten 2018 (gjennomsnittsvekt 166 kg) med påfølgende dårlig produksjon i 2019. Imidlertid tok kondisjonen seg raskt opp igjen og med gjennomsnittsvekt på 180 kg i 2019 fikk mange kuer kalver i 2020.

Tilsvarende i 2021 der vi hadde minst 4 komplette ulverevir i kommunen. Både Mangenreviret, Settenreviret, Rømskogreviret og Fjornshøydenreviret frekventerte kommunen mye av året i tillegg til ulike ulver med mer eller mindre fast tilhold. Totalt kan vi anta at 250-350 elg ble drept av ulv i 2021.

En positiv utvikling ser vi i 2024 med høye slaktevekter for ku høsten 2023 (gjennomsnittsvekt 177 kg) og en kald og stabil vinter med moderate snømengder. Samtidig var trolig overlevelsen høy med lite predasjon sentralt og syd i kommunen.

Tvillingraten er stabil rundt 1,2 kalv pr kalveku de siste 10 årene. Vi må tilbake til 2013 for å finne et år med mange tvillingkuer (30 % av kuene med kalv hadde tvilling mot 15 % i 2024). Ser vi på andelen tvillingkuer frem mot toppårene 2009 og 2010, lå vi på rundt 20 % tvilling hos kuene som hadde kalv. Evnen til å produsere og drive frem to kalver kontra en, relateres til kuenes kondisjon og alder.

KJØNNFORHOLDET

Figur 8. Sett ku per okse sist 10 årene

Kjønnsforholdet er viktig for både produksjonen og jakten. En stamme med et balansert kjønnsforhold gir høyere aldre på flere hanndyr (trofèdyr). Flere trofèdyr er positivt for tidlig brunst og store kalver. Kjønnsforholdet skal være temmelig skjevt om kuene går tomme som følge av oksemangel, men forsøk har vist at elgkua bevisst velger store okser i brunsten og en høy andel små okser kan føre

til mer uro blant kuene under brunsten. En hunndyrdominert stamme gir færre trofèdyr, men en høyere produksjon med flere hunndyr og kalver.

Aurskog-Høland kommune har i Kommunal målsetting for hjorteviltforvaltning 2023-2027 et mål om 1,5 til 2 ku per okse i sett-elg registreringene. Kjønnsforholdet har siden 2017 vært innenfor disse rammene med unntak av 2023 hvor forholdet var 1,4 ku per okse.

En økning av andel hunndyr i stammen kan være fordelaktig, spesielt med tanke på predasjon. I den kommende bestandsplanperioden bør man derfor spare hunndyr i stor grad og heller legge hovedtyngden av avskyting på småokser og kalv. Ideelt sett bør vi ha en hunndyrdominant stamme med innslag av trofèokser på 5-8 år.

SLAKTEVEKT

Figur 9. Slaktevekt kalv 1999 til 2024

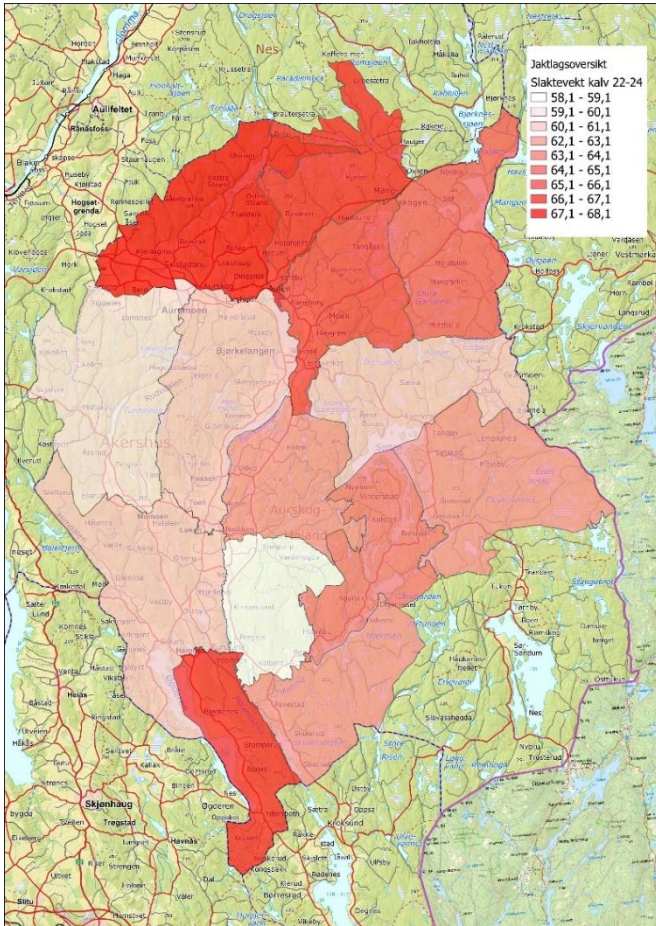
Mål for elgforvaltningen, både kommunal og for valdet, har vært å snu den negative utviklingen av kalvenes slaktevekt.

En negativ utvikling av slaktevekter har foregått lenge og over det meste av landet. Laveste kalvevektene finner vi i Agder/Telemark, i Østfold og langs kysten av Trøndelag. Her finner vi et snitt på kalvevektene

på under 55 kg. For Aurskog-Høland sin del har vektene vært stabile rundt 70 kg helt frem til 2015, men

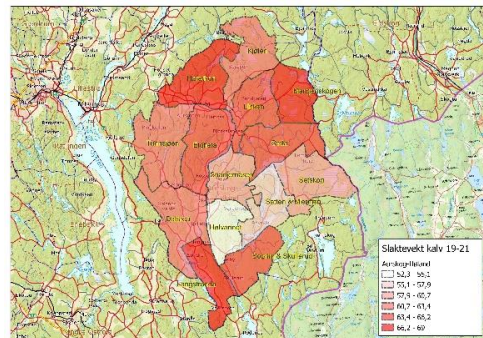
etter dette faller de ned mot 60-65 kg. Noen klar årsak til dette er under utredning. Feil i avskytingen, beite, klima, press på leveområder, sykdom/parasitter osv. blir diskutert uten at en enkelt årsak trer frem. Mulig det er en kombinasjon av flere, men det er helt klart en nasjonal utfordring.

I Aurskog-Høland har vi de to siste årene hatt en svak økning etter et bunnår i 2022. Vi håper selvsagt at utviklingen fortsetter i positiv retning. Trolig blir det i fremtiden enda viktigere med voksne og eldre produksjonsdyr som kan produsere store kalver.

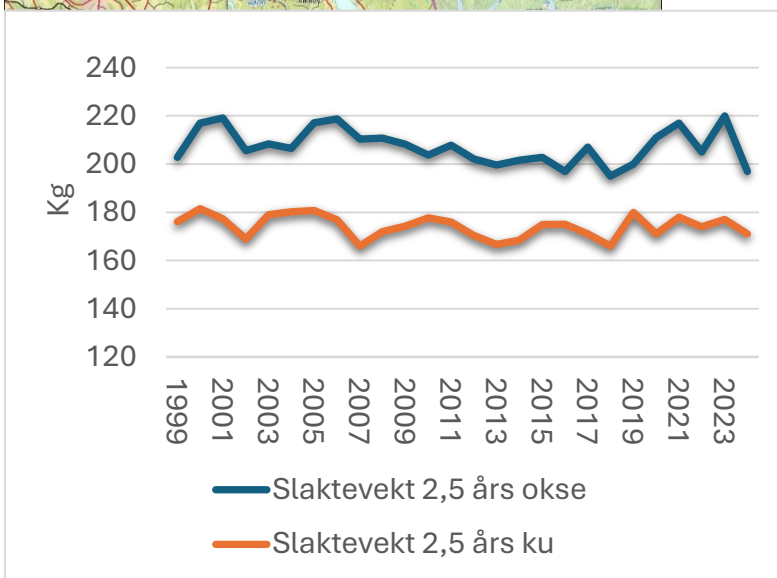

Figur 10. Slaktevekt kalv 2022 til 2024

Inndi i valdet kan vi ane en ulikhet mellom jaktfeltene på slaktevekt. Det interessante er å se at variasjonene sammenfaller relativt likt med de samme dataene fra 2019-2021. Tyngre kalver i nord samt helt i syd og lettere kalver i midtpartiet av valdet. Om dette skyldes tilfeldigheter eller tilgang på høyverdig beite er usikkert. Kalv er en elgkategori som har vandret lite og slaktevektene vil normalt kunne relateres til oppvekstområdet beiteforhold.

Figur 11. Slaktevekt kalv 2019 til 2021.

Figur 12. Slaktevekt eldre dyr 1999 til 2024

Avskytingen av eldre dyr er ikke tilfeldig slik som for kalv. Spesielt for okse der vi skiller på småokser og storokser i tildelingen. For ku korrelerer trolig slaktevektene mer med den reelle situasjonen i bestanden, selv om kalvekuer i liten grad blir felt. For ku kan vi ane en sammenheng mellom slaktevekt og produksjon, der gode produksjonsår gir en nedgang av slaktevektene og motsatt. Tidligere ble et eksempel på årene 2019-2020 belyst, der vi hadde gode

vekter på ku i 2019 med påfølgende god produksjon i 2020. Å bære frem kalv er en kostnad for kua som gjenspeiles med vektreduksjon. Ut fra dette vil vi forvente en nedgang i produksjonen i 2025, men her

kommer også kalvenes overlevelse inn, og med et fravær av predasjon i store deler av valdet, vil overlevelsen øke, i hvert fall på valdnivå.

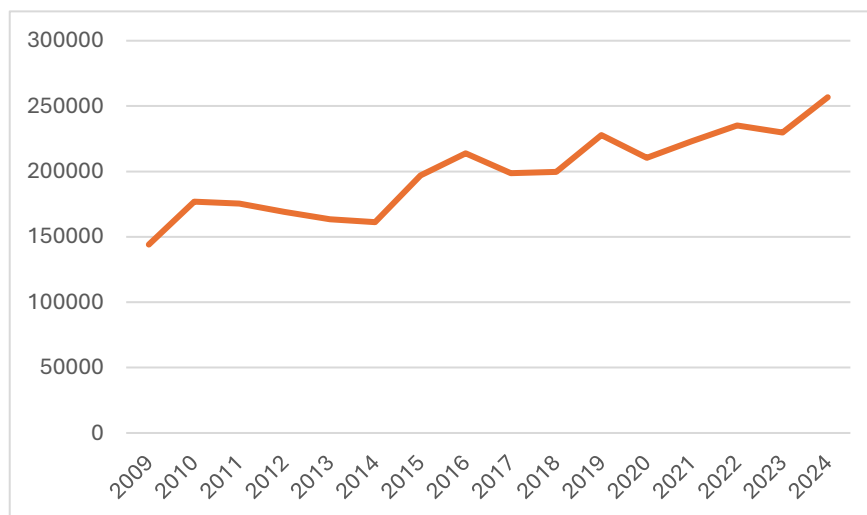
Slaktevekt på okse påvirkes i større grad av avskyting og kvote, som er mer selektiv. Med lave kvoter har mange lag ikke storokse hvert år og lagene velger selv hvilket år de feller storoksen. Mange har skutt storoksen i 2022 eller 2023. Ser vi på fellingstallene ble det skutt totalt 14 storokser i 2024 mot 23 i 2023 og 19 i 2022. Det forventes at slaktevekt på eldre okse øker i 2025 og 2026. Observerte okser 11 tagger og høyere ligger stabilt på 2-3 % gjennom hele perioden.

BEITE

Glommen Mjøsen Skog SA utførte i 2022 en beitetaksering i Viken fylke etter Sobraametoden / Skogkurs sin takstmetode. Metoden gir en oversikt over beitetilstand og beiteuttak. Samtidig ble det registrert møkkhauger av elg. Totalt ble det taksert 42 bestand i Aurskog-Høland, noe som for øvrig er flest bestander av alle kommuner i daværende Viken fylke.

Beitetrykket defineres som «beitegrad siste vinter». Denne blir angitt som andel beitet av tilgjengelig bar-/kvistmasse for furu, gran, bjørk og ROSV (Rogn, osp, selje og vier). I Aurskog-Høland ble beitetrykket beregnet til å være gjennomsnittlig 11,3 % for furu, 3,1 % for bjørk og 8,8 % for ROSV. Det samlede beitetrykket i Aurskog-Høland betegnes som bærekraftig. Det er ingen enkeltbestand som har over 35 % beiteuttak på noen av artene siste vinter. Taksten viser at en stor andel av furutrærne har skader som følge av elgbeite siste år eller tidligere. Til sammenligning ble beitetrykket i hele Akershus beregnet til 16 % for furu, 3 % for bjørk og 20,8 % for ROSV.

Plantetettheten av prefererte beiteplanter (furu, bjørk og ROSV) betegnes som høy. I tillegg ble det registrert et stort fremtidig beitepotensial og et godt potensial for skogproduksjon.

Figur 13. Totalt avvirket skog for salg i Aurskog-Høland 2009 til 2024

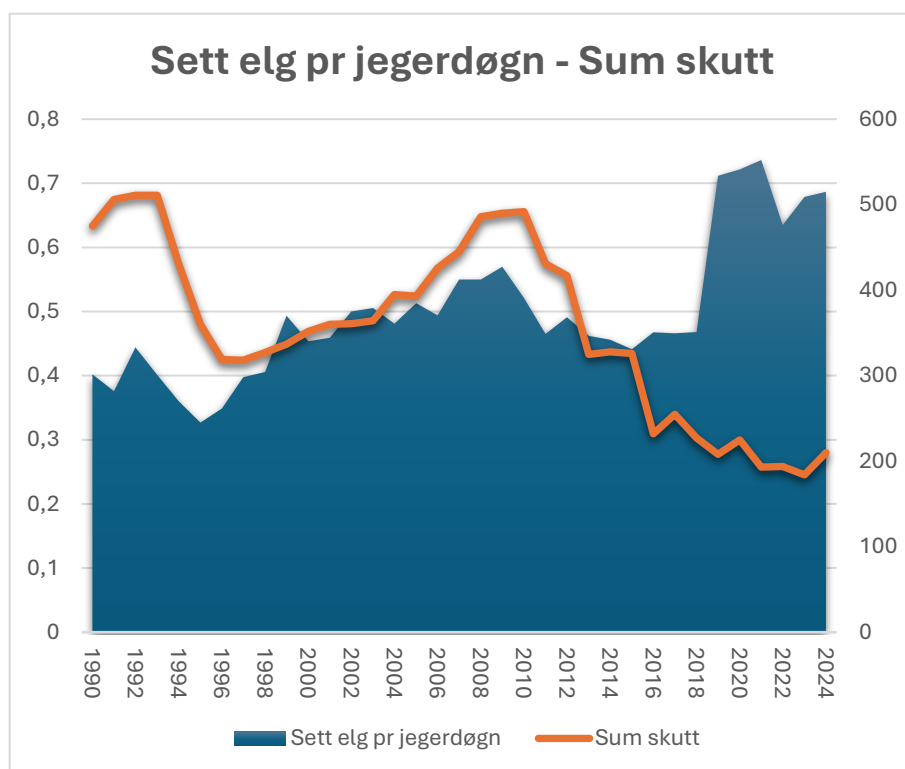
Ser vi på avvirkingstatistikk de senere årene, kan vi anta en økning av beitearealer i årene fremover etter lave tall på 90- og tidlig 2000-tallet. Gode tømmerpriser de senere årene, samtidig som etterkrigstidens

bestandsskogbruk nå begynner å nærme seg slutten på en omløpsperiode, fører til økt avvirking. For elgen betyr dette mer skog tilgjengelig som beite. På sikt vil det vise seg om dette er nok til å snu den negative trenden med lettere elgkalver.

HVOR MANGE ELG HAR VI?

Dette er et spørsmål vi gjerne skulle hatt et sikkert svart på. Forsøk på en totaltelling med fly/helikopter har blitt diskutert, men fra forskerhold har det blitt antydnet at man bare vil få en indeks som man må gjenta over tid for å få et riktig bilde. Kostnaden ved et slikt tiltak vil være formidabel og vi har ikke områder som er egnet for en slik tellemåte. De siste årene har det imidlertid kommet ny teknologi i form av droner og termiske kameraer som kan gjøre tellinger mer treffsikre og rimeligere, men foreløpig er ikke kapasiteten på et nivå som muliggjør dette på en fornuftig måte.

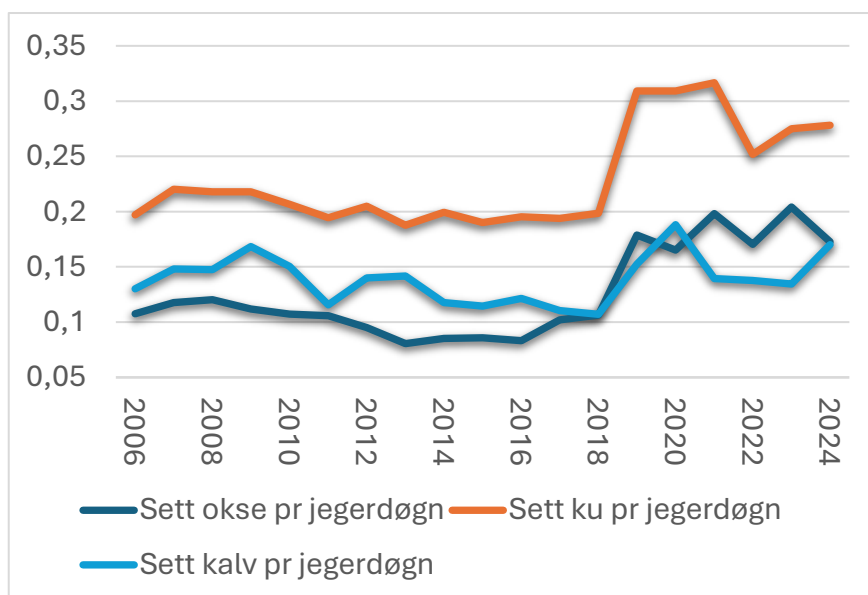
Den hovedindeksen som vi har og som har blitt fulgt over mange år er sett-elg per jegerdøgn. I 2019 kom det ny instruks for føring av sett-elg registreringer. Fra 2019 skal alle sette elg føres opp, også såkalte dobbelt-observasjoner der flere jegere beviselig observerte samme elgen. Data fra før og etter 2019 er derfor ikke sammenlignbare. Imidlertid kan vi se utviklingen fra ett år til et annet, før og etter 2019.

Figur 14. Sett elg per jegerdøgn. Endret instruks i 2019.

Sett elg per jegerdøgn forutsetter at oppdagbarheten av dyrene er identisk fra år til år, at søkeeffektiviteten er konstant, kvote og hva vi jakter etter, vind/vær forhold osv. Erfaringer viser at observasjonsraten ikke alltid øker ved en økning i den faktiske bestanden, og at en reduksjon av bestanden ikke alltid fører til en nedgang av

antall observasjoner. En grunn her er at vi jakter mens vi observerer. Går bestanden opp, fylles kvota lettere og vi bruker mer tid på felt dyr enn med faktisk jakt. Går bestanden ned, bruker vi lengre tid på å felle dyr, mindre tid på felt dyr og mer tid på å observere dyr. De mest optimale jaktområdene benyttes først, mens de mer marginale områdene tas først i bruk når jaktinnsatsen øker.

Figur 15. Sett kalv, ku og okse, vektet på jegerdøgn.

Utviklingen under den nå avsluttede bestandsplanperiode, viser en økning i sett-elg indeksen både i 2023 og 2024. Økningen i 2024 baserer seg i stor grad på en økning av andel kalv i bestanden. Noe som vil være positivt for årene fremover. Samtidig ser vi en økning av observerte kuer i

forhold til okse, spesielt siste året, noe som igjen kan øke andel kalv i stammen.

Dødsårsak	Snitt 19-21	Snitt 22-24
Skutt under jakt	208	196
Fallvilt unntatt rovdyr	41	51
Rovdyr	200-300 (1,5-3 revir)	100-300 (1-4 revir)
SUM	449-549	347-547

Avgangen er redusert i forhold til forrige bestandsplanperiode, og spesielt i 2023 og 2024. I 2022 hadde vi totalt 4 ulike ulverevir med delvis tilhold i Aurskog-Høland. I 2024 hadde vi to og nå i 2025 er det antagelig bare ett (som er registrert).

Avskytingen har gått litt ned i forhold til perioden 19-21 der spesielt 2023 var lavt med 184 skutte dyr under jakta. Vi ser en øking på 10 dyr i antall registrerte fallvilt, økningen er primært som følge av trafikkpåkjørsler i 2022.

Usikkerhetsmomentet med avgang er stort, spesielt som følge av ulvepredasjon, men totalt har denne gått ned i løpet av planperioden. Vi vil trolig som en følge av dette oppleve en økning av stammen de kommende årene om ikke avskytingen endres eller økes i nevneverdig grad.

For å hindre en for høy årlig avskyting bør elgstammens tilvekst bestemme jaktuttaket. Det vil derfor være en fordel med å knytte avskytingen av voksendyr opp mot avskytingen av kalv, f.eks. ved å sette krav om en viss andel kalv i avskytingen. Spesielt om naturlig dødelighet er usikker eller ønsket er å øke bestandsstørrelsen.

OPPSUMMERING DAGENS SITUASJON OG MÅL MED VIDERE FORVALTING

Mål-parameter 2025-2027	2022-2024	Korts. Mål 2027	Langs. Mål	Styrings-verktøy	Måloppnåelse
Bestandsestimat (etter jakt)	Ca. 1200-1500 dyr.	Holde på minimum dagens nivå.	Opprettholde en sunn vinterstamme på minst dagens nivå.	Kvotenivå og avskytingmodell. Sunn og produktiv grunnstamme.	Sett- og skutt elg data. Gode vekt og produksjonstall.
Jaktuttak pr. År	Kvote 250, Avskyting 196 pr år i snitt.	Kvote 250 årlig. Avskyting på 200-210.	Avskyting tilpasset rovvilttrykket.	Kvotetildeling.	Skutt-elg data.
Beitetrykk (kvistprod. Furu)	Bærekraftig, 11,3 % furu. 3,1 % Bjørk 8,8 % Ros (2022)	< 30 %	< 30 %	Beitetaksering ved anledning.	Beitetaksering.
Ku pr. okse i sett-elg.	1,49	Mellom 2 og 1,5.	Opprettholde.	Høy andel kalv i avskytingen.	Sett-elg data.
Kalv pr. ku i sett-elg.	0,55	Utfordrende iht rovdyr.	Legge til rette for høy prod.	Voksen alder/god kondisjon på grunnstammen.	Sett-elg data.
Slaktevekter kalv	62,5 kg	Øke.	Øke.	Voksen alder på grunnstamme. Følge med på beitetilgang.	Skutt-elg data, beiteprosjekt (SUSTHERB).
Slaktevekter ungdyr	126,5 kg.	Opprettholde, øke.	Over 135 kg.	Øke vekt på kalv.	Skutt-elg data.
Differensiering	3228-9080 daa bak hvert felte dyr.	Øke til 3000 dekar differanse i tildelingen.	Opprettholde differensiering tilpasset det enkelte jaktfelt.	Individuelt kvotenivå for jaktfeltene.	
Fallvilt - Trafikk	46 pr år	Minske.	Bør ikke overstige 5 % av antatt bestandsstørrelse.	Differensiering.	Fallviltstatistikk.
Fallvilt - Sykdom/alder	30 pr år	På et lavt nivå.		Følge med på.	Fallviltstatistikk.
Fallvilt – predasjon	Ca 100 pr vinter 2025. Vil trolig øke i løpet av perioden.	Minske betydningen av predasjon. Høy andel ku i stammen.	Minske betydningen av predasjon. Høy andel ku i stammen.	Høy andel av yngre dyr og hanndyr i uttaket (tilpasse ku-okse forhold på 2 ku pr okse).	Rovbase og skutt-elg data.

JAKTUTTAK

Samlet kvote de siste tre årene har vært 737 dyr (herav 30 tilleggsdyr) med en fellingsprosent på 81 % (samme fellingsprosent som i planperioden 2019 til 2021). Som nevnt er bestandsstørrelsen usikker, men flere faktorer indikerer at bestanden har økt, spesielt i deler av valdet. Predasjon fra rovdyr inneværende år er lavere enn på flere år, men hva som venter de kommende årene er usikkert, og vi må ta høyde for at predasjonen kan øke. Den samlede kvoten på 737 dyr over tre år videreføres iberegnet 30 tilleggsdyr som kan fordeles under pågående jakt. Imidlertid er ca 12.500 dekar lagt til Mangenskogen jaktfelt, kvoten økes derfor med 10 dyr til 747 dyr.

KVOTE FORDELT PÅ JAKTFELT I AURSKOG-HØLAND ELGVALD 2025 TIL 2027

Elgvaldet har siden 2013 hatt en modell med differensiert tildeling til jaktfeltene, i tillegg til muligheten til å søke om tilleggsdyr under jakta.

Grunnlaget for fordeling mellom jaktfeltene er foregående 3 års avskyting i de ulike jaktfelt, med en differensiering på 2000 dekar mellom det jaktfeltet med lavest arealgrunnlag og høyest arealgrunnlag. Mrk. på grunnlag av store ulikheter i avskytingsprosent og utfordringer med rovdyr, økes differensieringen fra 1000 dekar (i foregående planperiode) til 2000 dekar mellom lavest og høyest arealgrunnlag.

Dette gir rom for ulikheter mellom de ulike områdene, noe som er uunngåelig i et vald på over 800 km². Samtidig gir tilleggsdyr og valdstruktur rom for endringer på kvote og tildeling underveis i planperioden.

Jakfelt	Kvote 2025-2027			
	Grunnlag dekar	Tildeling	Endring på	Endring fra
	pr tildeling	2025-2027	kvote fra 22-24	skutt i 22-24
Harethon	3076	58	2	7
Kjølen	3476	50	-1	13
Mangenskogen	5006	40	-5	22
Setta	3515	55	5	14
Setskog	4294	55	-3	21
Soprim/Skullerud	3146	51	-1	8
Hølvannet	3156	39	2	6
Langstranda	3006	31	2	3
Snartjernåsen	3067	43	2	5
Dalsroa	3084	61	-1	8
Tunnsjøen	3165	82	5	13
Elgheia	3031	60	1	7
Setten og Mjermen	3175	44	2	7
Linken	3212	48	0	9
Tilleggsdyr		30		
Gjennomsnitt	3386			
Sum		747	10	143

Maksimalt	10 % Storokse (5 tagger +)
Maksimalt	15 % Hunndyr
	25 % Småokse (4 tagger -)
Minimum	50 % Kalv
Storokse -	Okse 2,5 år eller eldre med flere enn 4 tagger til sammen på begge gevirsidene.
Hunndyr-	Hunndyr 1,5 år eller eldre.
Småokse -	Okse 1,5 år etter tennene eller 2,5 år eller eldre med 4 tagger eller færre til sammen på begge gevirsidene.
Kalv -	Dyr født inneværende år uansett kjønn.

- En økning av andel skutt kalv tillates på bekostning av eldre dyr. Likeså tillates en økning av andel skutt småokse på bekostning av andel eldre okse.
- Det skal antas at skutt eldre okse med et knekt eller delvis felt gevir har hatt samme antall tagger på begge gevirsidene.
- Okse 2,5 år eller eldre som felles med felt gevir på begge sider går som storokse.
- Felles det skadet dyr under jakta etter § 28 i Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst eller av kommunal fallviltgruppe, kan dyret tildeles tilstøtende jaktlag som tilleggsdyr mot reduksjon av kvoten. Eventuelle utlegg av kommunen dekkes av laget som overtar elgen. Kommunen får mandat til å avgjøre fortløpende. Valdet skal informeres av jaktleder som mottar dyret. Lovpålagt prosedyre for varsling av felt fallvilt skal følges.
- Kommunens kontrollører har kontrollmyndighet av type dyr som er skutt og eventuell kassering av hele eller deler av dyr.
- Dyr med skader som ikke medfører kassering av hele dyret, klasseres ikke ned.
- Kasserte dyr skal ikke belaste kvoten. Disse kategoriseres som «vrakes/ikke går på kvota» under nedklassifisering i viltrapporten.

FORDELING AV FELLINGSKVOTEN

Etter differensiering og avskytingsmodell, fordeles den 3 årlige kvoten som følgende:

Jaktfelt	Avskytingsmodell 2025-2027				
	Kalv	Småokse	Enslig hunndyr	Storokse	SUM
	50 %	25 %	15 %	10 %	100 %
Harethon	29	14	9	6	58
Kjølen	25	13	7	5	50
Mangenskogen	20	10	6	4	40
Setta	28	13	8	6	55
Setskog	27	14	8	6	55
Soprim/Skullerud	25	13	8	5	51
Hølvannet	19	10	6	4	39
Langstranda	15	8	5	3	31
Snartjernåsen	22	11	6	4	43
Dalsroa	31	15	9	6	61
Tunnsjøen	41	21	12	8	82
Elgheia	30	15	9	6	60
Setten og Mjermen	22	11	7	4	44
Linken	24	12	7	5	48
Tilleggsdyr	30				30
Sum	388	179	108	72	747

- **Det skal tilstrebes en jevn avskyting i perioden. Små lag med færre enn 3 dyr på 3 års kvoten kan velge å skyte hele kvoten ett av årene eller fordele den over 2 år. Lag med 3 dyr eller flere må fordele kvoten over 3 år. Man kan velge å gjøre endringer på type dyr mellom de ulike årene så lenge andelen av faktisk skutte dyr stemmer med avskytingsmodellen etter tre år. Eks. det kan maksimalt skytes 10 % storokse etter tre år, uansett om jaktfeltet har fylt kvoten eller ikke.**
- Ingen jaktfelt eller jaktlag kan pålegges å felle hele eller deler av kvoten så lenge andelen av skutte dyr følger avskytingsmodellen.
- Valdet kan etter beslutning i elgforvaltingsrådet, velge å holde tilbake deler av kvoten, enten for hele valdet eller for deler. Dette kan gjelde for hele eller deler av jaktseasonen og for hele kvoten eller for ulike kategorier dyr. F.eks. kan kvote av hunndyr for et eller flere jaktfelt holdes tilbake frem til kvote av kalv er fylt eller frem til en viss dato.
- Kalv er indikator for tilvekst og dødelighet. Gjennom bestandsplanperioden skal det felles minimum 50 % kalv.

TILLEGGSDYR

Bestandsplanen legger opp til totalt 30 tilleggsdyr for den kommende 3 års perioden. Planlagt 10 dyr i året.

- Ordinære tilleggsdyr tildeles utelukkende som kalv.
- Ordinære tilleggsdyr kan tildeles lag som har fylt årets kvote etter henvendelse fra jaktfeltleder til elgforvaltingsrådets arbeidsgruppe.
- Et lag kan ikke tildeles mer enn 50 % av grunnkvota i en 3 års periode.
- Arbeidsgruppa eller elgforvaltingsrådet kan velge å ikke dele ut tilleggsdyr.
- Felles ikke tildelt tilleggsdyr, trekkes dette tilbake ved jaktslutt det enkelte år.
- Etter endt jakt og sammen med sett-elg rapporten, skal jaktleder rapportere til valdet om tilleggsdyr ble skutt eller ikke. Normalt kan dette angis under kommentar i viltrapporten.no.
- Spesifikke tilleggsdyr kan tildeles av kommunen. Disse trekkes også av valdets tilleggsdyrkvote.
- Spesifikke tilleggsdyr kan gjelde andre kategorier enn kalv.
- Spesifikke tilleggsdyr må meldes valdets sekretær eller arbeidsgruppa av kommunen. Skutt dyr må spesifiseres som tilleggsdyr under kommentarer i Viltrapporten.no.
- Eksempler på spesifikke tilleggsdyr:
  - Fallvilt som avlives av kommunen under pågående jakt, eller dyr som felles etter § 28 i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst.
  - Problemdyr.
  - Kalv under 40 kg.
  - Morløse kalver med begrenset evne til overlevelse (gjelder ikke om jaktlaget har skutt kua, da trekkes kalvene av ordinær kvote).

ORGANISERING

KOMMUNEN

Kommunen godkjenner bestandsplan og avskytingsavtale. Kommunen legger overordnede føring for elgforvaltningen gjennom «Fagplan for viltforvaltning». Kommunen organiserer vilttetersøk og fallvilt.

Kommunen gjennomfører kontroll av felte og skadde dyr som felles under jakta. Kommunens kontrollører har myndighet til å kassere felt dyr. Kassering skal rapporteres kommune og vald av kontrollør.

ELGFORVALTNINGSRÅDET

Elgforvaltningsrådet representerer jaktrettighetshaverne og består av lederne for de jaktfeltene som valdet er inndelt i.

Av oppgaver har Elgforvaltningsrådet først og fremst å levere bestandsplan og avskytingsplan hvert 3. år samt oppfølging av disse. Videre er Elgforvaltningsrådet kontaktorgan mellom jaktfeltene og kommunen. Elgforvaltningsrådet rapporterer årlig sett- og skutt elg data til kommunen samt oversikt over jaktlag og jaktledere. Elgforvaltningsrådet publiserer årlig oversikter over sett- og skutt-elg.

Arbeidsutvalget i Elgforvaltningsrådet består av 6 personer, valgt blant jaktfeltlederne på årsmøtet samt en representant fra valdene i Rømskog. Arbeidsutvalgets medlemmer velges for 1 år av gangen, og funksjonstiden for de enkelte medlemmene bør ikke overstige 6 år (*jfr. Vedtekter for Elgforvaltningsrådet*). Arbeidsutvalget har årlige møter hvor forberedende saker til f.eks. årsmøtet behandles. Arbeidsutvalget kan også behandle oppdukkende saker underveis i året.

JAKTFELTET

Valdet deles inn i ulike jaktfelt. Det er 14 jaktfelt i Aurskog-Høland elgvald. I jaktfeltet skal det sitte representanter fra de ulike lagene.

Jaktfeltets oppgave er først og fremst å fordele kvoten mellom jaktlagene, samt etterse at avskytingsmodell følges. Videre er jaktfeltet lagenes talerør opp i Elgforvaltningsrådet. Jaktfeltene organiserer innsamling av fellingsavgiften og driftsmidler til vald og kommune, rapportering av sett- og skutt elg, oversikt over jaktlag og jaktledere samt regler for blant annet feilskyting.

Jaktfeltet er forpliktet ovenfor Elgforvaltningsrådet i henhold til Elgforvaltningsrådets vedtekter og vedtak.

JAKTLAGET/JAKTLEDER

Jaktlaget/jaktleder er den praktiske utfører av jakta.

Alle jaktlag må velge en jaktleder og rapportere dennes navn, adresse, telefonnummer og e-post til jaktfeltet og elgforvaltningsrådet. Ved endringer av tellende areal, jaktleder eller kontaktdata til denne, plikter laget umiddelbart å gjøre dette kjent for jaktfeltet som rapporterer videre til Elgforvaltningsrådet.

Jaktlaget skal underveis i jakta rapportere sett- og skutt-elg data daglig til viltrapporten. Spesielt viktig er det med fortløpende rapportering av skutt elg, da melding automatisk går til kommunal kontrollør ved registrering. Jaktlaget plikter etter hvert felling å legge til rette for kontroll av hoder.

Jaktlaget plikter å følge lover og regler for jakt på elg, som f.eks. å inneha papirer på godkjent ettersøkshund og sjekk av at alle jegere har betalt statlig jegeravgift. Videre plikter jaktlaget og følge de føringer og regler Elgforvaltningsrådet setter.

Under all jaktutøvelse plikter laget å prioritere hensyn til allmennheten og dyreliv før selve jaktutøvelsen.

Jaktlaget må også rapportere eventuelt skutte eller tildelte tilleggsdyr til valdet.

ULIKE REGLER FOR VALDET

Feilskyting

Det jaktlag som feller feil dyr i forhold til tildelt kvote, skal umiddelbart melde dette til jaktfeltet.

Det henstilles om at regler for feilskyting settes opp av jaktfeltet før jakten finner sted og at følgende retningslinjer blir fulgt:

- 1. Er det et annet jaktlag innad i jaktfeltet som har igjen tilsvarende dyr på planperiodens kvote, plikter dette å belaste sin kvote med det feilskutte dyret. Dette laget kan velge om det vil motta dyret fysisk eller ved bytte av kvote senere år (anbefaler bytte av kvote). Er det flere jaktlag innad i jaktfeltet som har igjen slikt dyr anbefales det å benytte en bytteordning som går på rundgang.*
- 2. Dersom feilskytingen resulterer i at man i jaktfeltet overskrider jevn årlig avskyting innenfor perioden, eller går utover jaktfeltets totale kvote på denne type dyr i bestandsplansperioden, byttes dyret med det nærmest beliggende jaktfeltet som har igjen tilsvarende dyr etter det samme prinsippet som nevnt under pkt. 1.*

Om et dyr må overleveres fysisk, står jaktlaget som har forårsaket feilskytingen, ansvarlig for fullført flåing og slakting. Skinn, hode m. eventuelt gevir, hjerte samt det som er nødvendig for veterinærkontroll følger dyret.

DYR SOM IKKE BELASTER KVOTEN

Dyr som etter kontroll av kommunen ikke er folkemat skal heller ikke belaste kvoten. Disse kategoriseres som «vrakes/ikke går på kvota» under nedklassifisering ved innlegging i viltrapporten. Årsak til kassering skal beskrives under kommentarer ved innlegging i viltrapporten.no.

Det refereres videre til § 28 i Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst:

” Avliving av skadet storvilt i ordinær jakttid eller fellingsperiode. Jeger som på lovlig grunn og i lovlig jakttid eller fellingsperiode treffer på storvilt som er såret eller skadet slik at det er påført store lidelser og ikke kan leve eller bli friskt, skal avlive dyret for å hindre unødige lidelser.

Dersom jegeren ved avliving av hjortevilt har fellingstillatelse på tilsvarende kategori dyr, skal vedkommende straks ta stilling til om dyret skal tas på egen fellingskvote. Tar ikke jegeren dyret på sin fellingskvote tilfaller hjortevilt kommunen, mens annet storvilt tilfaller Viltfondet. Dyret skal straks gjøres opp slik at kjøttet ikke tar skade. Transport av slikt kjøtt må ikke foretas før melding er gitt etter tredje ledd. Er kjøttet ikke brukbart, skal det plasseres slik at det skjømmer terrenget minst mulig. Melding om avlivingen skal så snart som råd gis til kommune og valdansvarlig representant.”

Og videre til rundskrivet som er gitt ut i forbindelse med denne forskriften:

” Vilt som etter felling viser seg å være skadet, magert eller på annen måte oppfattes som mindreverdig skal som hovedregel tas på kvoten på ordinært måte. Et unntak fra dette er dyr som ved attest fra offentlig kjøttkontroll, dokumenteres å være uegnet til menneskeføde, og som blir kassert i sin helhet. Slike dyr skal ikke belastes valdets kvote, men innrapporteres av kommunen som irregulær avgang. Hele dyret, også gevir, tilfaller da kommunen. Det forutsettes at felling av nytt dyr skjer innenfor den ordinære jakttid.”

ETTERSØK

Hvert jaktlag er ansvarlige for varsling og ettersøk av påskutt eller såret vilt i henhold til gjeldende lover og forskrifter. Jaktlagene er ansvarlige for at de har skriftlig avtale med godkjent ettersøksekvipasje, eller har papirer på egen ekvipasje. Merk at alle ekvipasjer skal stå i ettersøksregisteret. Krav om innsending av ettersøksavtale kan forekomme.

VARSLING AV ETTERSØK

Hvis et ettersøk er uten resultater første dag, så plikter jeger eller jaktlag å melde skadeskytingen til jaktrettshaver og kommune eller nærmeste politimyndighet. Lister over kommunalt ettersøksmannskap og politi finnes på kommunens hjemmeside.

LENGDE PÅ ETTERSØKET

Jeger eller jaktlag skal sette i gang ettersøk innen valdets grenser hvis de har skadeskutt et dyr. Dette gjelder også på andre jaktfelt eller jaktlags områder innenfor samme vald. De plikter å bistå under ettersøk så lenge kommunen mener det er mulig å finne og avlive viltet.

Hvis viltet felles første dag, har ikke jeger eller jaktlag noen plikt til å melde fra til kommunen, og kommunen har ingen oppgaver knyttet til ettersøket.

JAKT PÅ NYE DYR

Jegeren eller jaktlaget som har skadeskutt dyret kan ikke oppta jakt eller skyte nye dyr mens ettersøk pågår. Det gjelder også når det foregår ettersøk på annet vald, og uansett om jaktlaget som har forårsaket ettersøket deltar eller ikke.

KOMMUNENS OVERTAGELSE AV ETTERSØKET

Hvis viltet oppholder seg innenfor eget vald, plikter jeger eller et jaktlag å drive ettersøk den sammen dagen som skadeskytingen fant sted, og ut den neste dagen. Er ikke dyret funnet andre dag, overtar kommunen ansvaret for ettersøket.

Kommunen kan pålegge jeger eller jaktlag å bistå i et offentlig ettersøk, og da må de følge kommunens anvisning. Ettersøket pågår så lenge kommunen finner det nødvendig. Dette betyr at jegere eller jaktlaget kan pålegges ettersøk ut over pliktig ettersøk, som er samme dag og dagen etter skadeskytingen.

Hvis viltet oppholder seg utenfor eget vald, så har kommunen ansvaret for ettersøket, også andre dag av søket.

FRISKMELDE DYR

Ettersøk skal alltid iverksettes når man kan konstatere at skuddet traff viltet eller når man ikke kan utelukke at det kan ha blitt truffet. I den siste gruppen faller alle tilfeller hvor viltet fortsetter videre uten synlige tegn på at det er truffet, samtidig som jeger ikke har dokumentasjon for det motsatte.

Hvis undersøkelser på skuddplass ikke gir klart svar om dyret er truffet eller ei, skal godkjent ettersøkshund tilkalles og videre ettersøk gjennomføres. Lengde på søket med hund beror på skjønn, men selv om det ikke fins hår, blod eller benrester på skuddplassen skal ettersøk foregå over en så lang strekning at man er sikker på at dyret ikke er såret. Hvis blod finnes i sporet, skal ettersøk foregå til dyret er avlivet eller kommunen avblåser ettersøket.

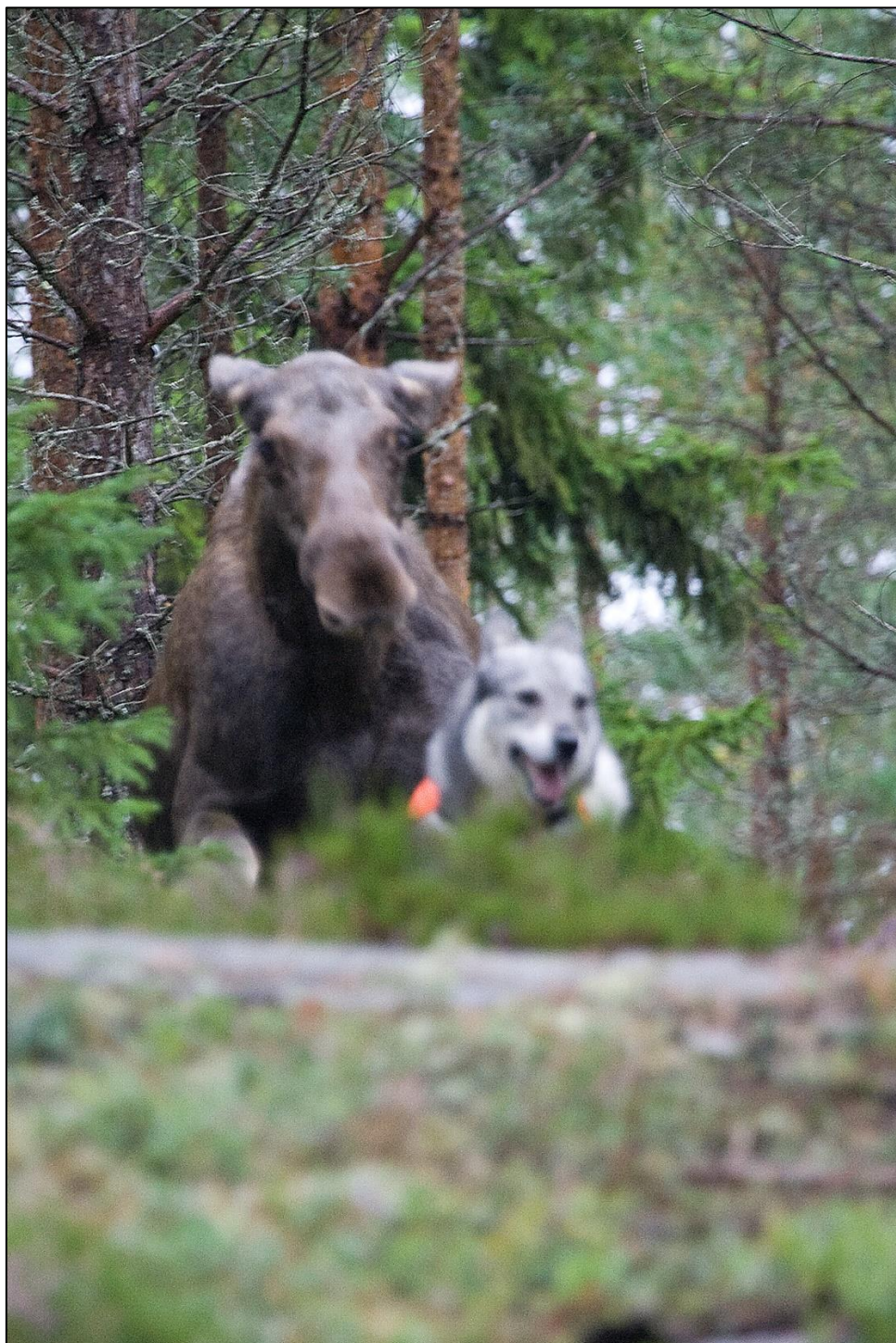
KUNSTIG LYS

Det er tillat å bruke kunstig lys under ettersøk av hjortevilt. Det er imidlertid forbudt under selve utøvelsen av jakta. Det kreves at jeger varsler politi, jaktrettshaver og kommunen før bruk av kunstig lys, dersom varsling i vesentlig grad ikke vil forsinke ettersøket.

BELASTE KVOTEN

Under ettersøk skal lagets kvote belastes selv om dyret finnes dødt og kjøttet ikke er brukbart. Etter at kommunen har bestemt at ettersøket er avsluttet, skal dyr som blir funnet dødt betraktes som fallvilt og ikke belastes valdets kvote.

GODKJENNING AV BESTANDSPLANEN

GODKJENNING AV BESTANDSPLANEN AV JAKTRETTSHAVERNE

Bestandsplanen er godkjent av Aurskog-Høland Elgforvaltningsråd og danner grunnlag for å søke kommunen om godkjenning av bestandsplanen og inngåelse av avskytingsavtale.

23.04.2025

Even Simonsen Soprim

Dato

For Aurskog-Høland Elgvald

GODKJENNING AV BESTANDSPLANEN AV KOMMUNEN

Aurskog-Høland kommune har ved vedtak av _____ sak _____ godkjent forliggende bestandsplan for elg for Aurskog-Høland elgvald i henhold til Forskrift om forvaltning av hjortevidt.

Aurskog-Høland kommune

VEDLEGG 1. KART OVER VALDET

